

Voorwoord

De voorgaande delen van deze Hoofdstukken Bouwrecht waren gewijd aan onderwerpen waarin de rechtsverhouding opdrachtgever-aannemer centraal staat. Daarbij zijn soms ook bevoegdheden van de architect ter sprake gekomen, doch uitsluitend in verband met de aldaar behandelde vraagstukken, zoals de vertegenwoordigingsbevoegdheid bij de oplevering (Deel 1), bij het opleggen van korting (Deel 4) en bij het opdragen van meer- en minderwerk (Delen 5 en 6).

Thans wordt de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de architect als uitgangspunt genomen. Behandeld worden de nog niet eerder ter sprake gekomen gevallen waarin de architect als vertegenwoordiger van de opdrachtgever, met name tegenover de aannemer, optreedt.

Het onderhavige deel is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met mr. W.J.G. Oosterveen, universitair docent bij de Leidse Faculteit der Rechtsgeleerdheid. Gaarne neem ik echter de verantwoordelijkheid voor het uiteindelijk verkregen resultaat op mij.

Hiermee is een belangrijk deel van het architectenrecht beschreven. In een der volgende delen komen de overige rechten en verplichtingen van de architect, in het bijzonder tegenover de opdrachtgever van het werk, aan de orde.

Wassenaar, december 1986

M.A. van Wijngaarden

Voorwoord bij de tweede druk van de Delen 7-10 Bouwrecht (nieuwe opzet)

Het recht dat de verhouding beheerst tussen een adviseur en een opdrachtgever is onderwerp van de Delen 7 tot en met 10 van deze Serie. Voor deze verhouding is de DNR 2011 (2005) in het leven geroepen die, zo is mijn indruk althans, in al dan niet gewijzigde vorm in het overgrote deel van de gevallen van adviesopdrachten van toepassing is.

Het gaat in deze delen met name om wat de rechtspraak ons leert voor de dagelijkse praktijk en daarnaast, ik zou menen in de tweede plaats, voor de praktijk die minder dagelijks is, namelijk wanneer iets niet goed gaat. Aan de hand van de bijeengebrachte rechtspraak krijgt de gebruiker van deze delen een goed beeld van wat van de partijen bij een adviesovereenkomst wordt verwacht. Zo krijgt de lezer gevoel bij de eis dat met regelgeving rekening moet worden gehouden, wat een toerekenbare tekortkoming is, wanneer en hoe een ingebrekestelling uitgebracht moet worden,

wat wel en niet een ongeoorloofde verveelvuldiging van een ontwerp is etc. Rechtspraak laat de adviseur en de opdrachtgever zien wat gewenst gedrag is en wat niet gewenst gedrag is.

Bij het maken van de keuze van de opgenomen rechtspraak heb ik me bij deze delen dan ook met name laten leiden door wat de adviseur en de opdrachtgever van een adviesopdracht aan deze delen concreet kunnen hebben. De Serie is in het algemeen vooral in gebruik bij bouwrechtprofessionals, maar juist om een idee te hebben wat met de DNR 2011 (2005) bedoeld wordt, en waarvoor adviseurs ‘tekenen’ is het mijn stellige overtuiging dat deze delen ook met enige regelmaat opengeslagen zouden moeten worden door de adviseurs en de opdrachtgever.

Ik hoop dan ook van harte dat de delen die in dit najaar verschijnen hun weg niet alleen naar de burelen van de juristen zullen vinden, maar ook naar de adviesbureaus en dat de talloze voorbeelden helpen nog beter te presteren.

Mijn dank gaat weer uit naar Annemieke van Garling die zeer nauwgezet alles heeft nagelezen en gecorrigeerd.

's-Gravenhage, juli 2024

M.A.B. Chao-Duivis

Aanwijzingen bij het gebruik van deze serie

De opgenomen uitspraken zijn vrijwel allemaal gepubliceerd op de websites van de Raad van Arbitrage voor de Bouw (www.raadvanarbitrage.info/portal/results.aspx) en van de rechtspraak van de overheidsrechter (www.rechtspraak.nl).

De uitspraken die in dit boek zijn verwerkt, bestaan zo veel mogelijk uit letterlijke citaten; voor enkele oudere uitspraken is dat niet het geval.

Schrijver dezes heeft zich de vrijheid veroorloofd een enkele keer, wanneer er sprake is van een hinderlijke typefout deze te verbeteren. Dat is gedaan zonder opneming van een zin in de trant van: ‘bedoeld zal zijn..., MC’. Dit zou storend werken.

Een woord dat door de auteur uit de uitspraak is verwijderd, omdat het niet op de juiste plaats stond, twee keer is geplaatst of ten onrechte is opgenomen, is tussen vierkante haken geplaatst. Een woord dat door de auteur is opgenomen dat niet in de uitspraak stond, is ook tussen vierkante haken geplaatst, met de volgende toevoeging: [..., MC].

De vindplaatsen van de uitspraken zijn vermeld, waardoor de weergave van de uitspraken te allen tijde is te controleren. Waar gebruik is gemaakt van een uitspraak die niet gepubliceerd is, zijn geen typefouten hersteld.

Een enkele keer is een deel van een uitspraak meer dan één keer opgenomen, omdat het paste bij meer dan één onderwerp en het mogelijk als een gemis beschouwd zou kunnen worden indien de uitspraak slechts op één plaats zou zijn opgenomen.

Overall waar verwezen wordt naar een deel uit de serie in de oude opzet is de tekst (oude opzet) achter het betreffende deel toegevoegd. Bij verwijzingen naar delen in de nieuwe opzet is geen tekst tussen haken opgenomen achter een deel.

Hoofdstuk 1

Algemene inleiding op de overeenkomst met de adviseur

- 1.1 Inleiding op de delen gewijd aan het adviseursrecht
- 1.2 Enkele aspecten van de overeenkomst met adviseur
 - 1.2.1 Rol van het BW
 - 1.2.2 Aard van de overeenkomst
 - 1.2.3 Het begrip adviseur
 - 1.2.4 Directievoering
 - 1.2.5 Vertegenwoordiging
- 1.3 Relevante wettelijke bepalingen uit het BW
- 1.4 Algemene voorwaarden
 - 1.4.1 DNR 2011 (2005)
 - 1.4.2 De SR 1997
 - 1.4.3 De RVOI 2001
- 1.5 Gedragsregels
 - 1.5.1 Inleiding
 - 1.5.2 BNA Gedragscode
 - 1.5.3 Het indienen van de klachten
 - 1.5.3.1 College van Toezicht en Raad van Beroep (BNA)
 - 1.5.3.2 Reglement op het College van Toezicht en de Raad van Beroep
 - 1.5.3.3 Procesreglement College van Toezicht en Raad van Beroep
 - 1.5.4 BNA Gedragsregels
 - 1.5.5 Gedragscode NLingenieurs

1.1 *Inleiding op de delen gewijd aan het adviseursrecht*

Het adviseursrecht is onderwerp van de Delen 7 tot en met 10 van de Serie Bouw- en Aanbestedingsrecht. De verdeling van de onderwerpen waarop rechtspraak is verzameld, is als volgt: in het voorliggende onderwerp komen aan de orde: de totstandkoming van de overeenkomst, de inhoud van de overeenkomst, de vertegenwoordiging, de algemene verplichtingen van de opdrachtgever alsmede de tuchtrechtspraak op de BNA Gedragsregels. In Deel 8 staan de verplichtingen van de adviseur centraal: welke zijn er en welke rechtspraak is er ten aanzien van de tekortkomingen in de naleving daarvan? Ook komt in dat deel de verzuimregeling aan de orde. In Deel 9 gaat het om de rechtspraak inzake de schadevergoeding, de duur van de aansprakelijkheid, vertraging en onderbreking van de opdracht alsmede de opzegging van de opdracht. Deel 10 is gewijd aan het auteursrecht, en de regeling van de financiële

afspraken waaronder het honorarium. De bespreking in alle delen is gebaseerd op de overeenkomst van de adviseur met een opdrachtgever, die niet als ‘consument’ in de zin van met name de art. 6:236 en 6:237 BW wordt beschouwd.

1.2 *Enkele aspecten van de overeenkomst met adviseur*

1.2.1 **Rol van het BW**

De overeenkomst met de adviseur wordt met name beheerst door de algemene voorwaarden, waarvan de belangrijkste op dit moment de SR 2011 (2005) zijn. Daarnaast is de wet van belang waarbij de gedachten vooral uitgaan naar de regeling van de opdracht in titel 7.7 Boek 7 BW.

De overeenkomst met de adviseur is, anders dan bijvoorbeeld de aannemingsovereenkomst, niet als zodanig in het BW geregeld. Wel bevat de wet in titel 7, Afdeling 1, Opdracht in het algemeen, de volgende bepalingen die in het kader van Deel 7 relevant zijn. Een deel van de betreffende bepalingen in het BW is opgenomen in paragraaf 1.3 hieronder.

1.2.2 **Aard van de overeenkomst**

De overeenkomst tussen de opdrachtgever en de adviseur wordt gekwalificeerd als een overeenkomst van opdracht in de zin van art. 7:400 BW. Deze kwalificatie is niet van groot belang, omdat de meeste bepalingen van de wet niet dwingendrechtelijk zijn en er dus van afgeweken kan worden. In de tweede plaats is die regeling niet toegesneden op de relatie van een opdrachtgever met een adviseur.¹

1.2.3 **Het begrip adviseur**

Het begrip adviseur is geïntroduceerd met de invoering van de DNR 2005. Dit is de neutrale overkoepelende term voor de architect en de raadgevend ingenieur. In art. 1 van de DNR 2005 wordt de term ‘adviseur’ omschreven als diegene die een opdracht aanvaardt. Bij ‘architect’ wordt in de begripsbepalingen, art. 1 DNR 2011 (2005), opgemerkt: in het kader van de regeling genoemd adviseur.

In de context van deze boeken valt niet alleen de architect of raadgevend ingenieur als beoefenaar van een vrij beroep hieronder, maar ook degene die architectenwerkzaamheden in dienst van de opdrachtgever van het werk verricht. De adviseur kan ook ingeschakeld worden door de opdrachtnemer in het kader van een UAV-GC 2005-overeenkomst.

Niet alleen de architect die een studie aan een technische hogeschool of een technische universiteit of soortgelijke studie achter de rug heeft, maar ook hij die zonder

1. Zie over de aard van deze overeenkomst de bijdrage van S. van Gulijk aan *Bouwrecht* in kort bestek, 2024, Instituut voor Bouwrecht, Den Haag, p. 109.

enige kwalificatie de handelingen verricht die een architect pleegt te verrichten, valt onder dit begrip. Niet alleen de architect die lid is van een der architectenorganisaties, maar ook de ongeorganiseerde architect. En ook degene die na de inwerkingtreding van de Wet op de architectentitel per 1 oktober 1988 zich geen architect (meer) mag noemen.

Ook valt onder het ruime begrip ‘architect’ de opdrachtgever die zelf architectenhandelingen verricht; een figuur die blijkens de rechtspraak nogal eens voorkomt.

1.2.4 Directievoering

Een adviseur kan naast het maken van een advies (ontwerp) ook opgedragen krijgen wat onder de UAV 2012 (1989) directievoering wordt genoemd. Het belangrijkste aspect daarvan is het houden van toezicht op de uitvoering van het werk en de naleving van de overeenkomst door de aannemer, zie par. 3 lid 6 UAV 2012 (1989). De adviseur wordt dan meestal als hij een architect is ‘directievoerend architect’ of kortweg ‘directie’ genoemd. Tegenwoordig worden veel directietaken uitgeoefend door anderen dan de architect. Directievoeren is een taak die speelt in UAV 2012 (1989) verband, waarbij het ontwerp van de opdrachtgever afkomstig is en de opdrachtgever traditioneel de architect ook toezicht liet houden op de naleving van de overeenkomst door de aannemer, waaronder ook de goede uitvoering van het ontwerp viel. Par. 3 UAV 2012 (1989) regelt dit onderwerp in de relatie opdrachtgever en aannemer, maar ook elders in de UAV 2012 (1989) zijn veel bepalingen betreffende directievoering opgenomen. Voor een volledig beeld van de werkzaamheden en verhoudingen van de opdrachtgever-directievoerder-aannemer is kennisneming van deze bepalingen van belang. Het voeren van directie in geval van toepasselijkheid van de UAV 2012 (1989) is een activiteit die altijd uitgeoefend wordt. Zie daartoe de vele bepalingen in de UAV 2012 (1989) waarin aan de directie taken en bevoegdheden zijn toegekend. Maar het is geen automatisme dat deze taken en bevoegdheden door daartoe aangewezen personen worden uitgeoefend. In par. 3 lid 1 UAV 2012 (1989) wordt immers bepaald dat de opdrachtgever de bevoegdheid heeft personen, die als directie zullen optreden, aan te wijzen of te vervangen. Het is een bevoegdheid, dus geen verplichting. Wordt niemand aangewezen of vervangen door de opdrachtgever, dan is het de opdrachtgever zelf die die taken en bevoegdheid zal uitoefenen, aldus par. 3 lid 9 UAV 2012 (1989). Door die regeling vallen er geen gaten in het ‘organisatiesysteem’ van de UAV 2012 (1989).

1.2.5 Vertegenwoordiging

De taak van de adviseur is vaak ook om de opdrachtgever te vertegenwoordigen, zie art. 2 lid 3 onder f DNR 2011 (2005), sprekend van het eventuele optreden van de adviseur als gemachtigde van de opdrachtgever en zie voorts art. 7 DNR 2011 (2005).² In afwijking van de wet, zie art. 3:61 lid 1 BW (volmachtverlening kan stilzwijgend of uitdrukkelijk worden verleend en is dus niet aan een vormvereiste gebonden) verlangt de DNR 2011 (2005) in art. 7 lid 1 dat de machtiging schriftelijk plaatsvindt.

2. Art. 4 van de Model Basisopdracht horend bij de DNR 2011 (2005) is de plaats waar dit verder uitgewerkt wordt.

Voor de vertegenwoordigingsbevoegdheid van de adviseur is de bevoegdheidsverlening door middel van een aanstelling, waartoe de MBO het handvat biedt, het belangrijkste.

Indien er sprake is van onbevoegde vertegenwoordiging door bijvoorbeeld een architect, is het mogelijk dat de opdrachtgever van de architect (de pseudo-vertegenwoordigde) jegens de derde met wie de architect handelde als pseudo-vertegenwoordiger geen beroep wordt gedaan op de onjuistheid van de veronderstelling van de derde dat de pseudo-vertegenwoordiger bevoegd was, indien die derde op grond van een verklaring of gedraging van die ander (de opdrachtgever/pseudo-vertegenwoordigde) heeft aangenomen en onder de gegeven omstandigheden redelijkerwijze mocht aannemen dat een toereikende volmacht was verleend, aldus art. 3:61 lid 2 BW. Bij de vraag wanneer er sprake is van dergelijke omstandigheden kan het feit dat het om een architect gaat, waarbij in het maatschappelijk verkeer bij een aanstelling normaal is dat hij een zekere vertegenwoordigingsbevoegdheid heeft, een belangrijke rol spelen.

Het vorenstaande is gebaseerd op enerzijds het autonomiebeginsel en anderzijds het vertrouwensbeginsel. Het eerste beginsel brengt mee dat – afgezien van wettelijke vertegenwoordiging – voor iedere vertegenwoordigingshandeling een wilsuiting van de principaal is vereist, welke de bevoegdheid tot handelen met zich meebrengt. Anderzijds verzet het *vertrouwens*beginsel zich ertegen dat ook tegenover derden waarmee de tussenpersoon handelt alleen het al of niet verleend zijn van vertegenwoordigingsbevoegdheid in de interne verhouding tussen principaal en tussenpersoon beslissend is.

Naar geldend recht wordt het vertrouwen van de wederpartij beschermd, maar alleen onder bepaalde voorwaarden. HR 6 mei 1926, NJ 1926, 721; W. 11513 (*Vas Dias/Salters*) bepaalde:

‘(...) dat men, ook door een vertegenwoordiger, alleen dan door overeenkomst kan worden verbonden, indien men zijn wil daartoe heeft geopenbaard, hetzij rechtstreeks hetzij doordat zulks uit de gedragingen van den verbonden persoon in verband met de eischen van het maatschappelijk verkeer en het daardoor bij de wederpartij opgewekte vertrouwen kan worden afgeleid.’

De omvang van de vertegenwoordigingsbevoegdheid zoals die aan de adviseur op basis van de overeenkomst met de opdrachtgever is verleend, is niet altijd gelijk aan de bevoegdheid waarop de aannemer mag vertrouwen op basis van zijn overeenkomst met de opdrachtgever, in dit soort gevallen vaak beheerst door de UAV 2012 (1989). In de UAV 2012 (1989) wordt in par. 3 lid 4 bepaald dat zolang niet anders is bepaald, de directie de opdrachtgever vertegenwoordigt ‘in alle zaken het werk betreffend’. Het is dan ook zaak dat de opdrachtgever erop let dat de interne en externe bevoegdheid tot vertegenwoordiging gelijk luidt.

Is er sprake van het hebben mogen aannemen van de veronderstelling dat de architect vertegenwoordigingsbevoegd was in een bepaalde situatie, dan komt de rechtshandeling tussen de opdrachtgever en de derde tot stand. In dat geval kan de opdrachtgever de pseudo-vertegenwoordigde mogelijk aansprakelijk houden uit hoofde van wanprestatie. Zie daarvoor dit deel par. 3.5.3.

1.3 *Relevante wettelijke bepalingen uit het BW*

Artikel 7:400 (definitie overeenkomst van opdracht)

1. De overeenkomst van opdracht is de overeenkomst waarbij de ene partij, de opdrachtnemer, zich jegens de andere partij, de opdrachtgever, verbindt anders dan op grond van een arbeidsovereenkomst werkzaamheden te verrichten die in iets anders bestaan dan het tot stand brengen van een werk van stoffelijke aard, het bewaren van zaken, het uitvoeren van werken of het vervoeren of doen vervoeren van personen of zaken.
2. De artikelen 401-412 zijn, onverminderd artikel 413, van toepassing, tenzij iets anders voortvloeit uit de wet, de inhoud of aard van de overeenkomst van opdracht of van een andere rechtshandeling, of de gewoonte.

Artikel 7:401 (verplichting goed opdrachtnemer)

De opdrachtnemer moet bij zijn werkzaamheden de zorg van een goed opdrachtnemer in acht nemen.

Artikel 7:402 (aanwijzingen opdrachtgever)

1. De opdrachtnemer is gehouden gevolg te geven aan tijdig verleende en verantwoorde aanwijzingen omtrent de uitvoering van de opdracht.
2. De opdrachtnemer die op redelijke grond niet bereid is de opdracht volgens de hem gegeven aanwijzingen uit te voeren, kan, zo de opdrachtgever hem niettemin aan die aanwijzingen houdt, de overeenkomst opzeggen wegens gewichtige redenen.

Artikel 7:403 (opdrachtgever op de hoogte houden)

1. De opdrachtnemer moet de opdrachtgever op de hoogte houden van zijn werkzaamheden ter uitvoering van de opdracht en hem onverwijld in kennis stellen van de voltooiing van de opdracht, indien de opdrachtgever daarvan onkundig is.
2. De opdrachtnemer doet aan de opdrachtgever verantwoording van de wijze waarop hij zich van de opdracht heeft gekwet. Heeft hij bij de uitvoering van de opdracht ten laste van de opdrachtgever gelden uitgegeven of te diens behoeve gelden ontvangen, dan doet hij daarvan rekening.

Artikel 7:404 (opdracht verleend aan bepaalde persoon)

Indien de opdracht is verleend met het oog op een persoon die met de opdrachtnemer of in zijn dienst een beroep of een bedrijf uitoefent, is die persoon gehouden de werkzaamheden, nodig voor de uitvoering van de opdracht, zelf te verrichten, behoudens voor zover uit de opdracht voortvloeit dat hij deze onder zijn verantwoordelijkheid door anderen mag laten uitvoeren; alles onverminderd de aansprakelijkheid van de opdrachtnemer.

Artikel 7:405 (loon verschuldigd)

1. Indien de overeenkomst door de opdrachtnemer in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf is aangegaan, is de opdrachtgever hem loon verschuldigd.
2. Indien loon is verschuldigd doch de hoogte niet door partijen is bepaald, is de opdrachtgever het op de gebruikelijke wijze berekende loon of, bij gebreke daarvan, een redelijk loon verschuldigd.

Artikel 7:406 (onkostenvergoeding)

1. De opdrachtgever moet aan de opdrachtnemer de onkosten verbonden aan de uitvoering van de opdracht vergoeden, voor zover deze niet in het loon zijn begrepen.
2. De opdrachtgever moet de opdrachtnemer de schade vergoeden die deze lijdt ten gevolge van de hem niet toe te rekenen verwezenlijking van een aan de opdracht verbonden bijzonder gevaar. Heeft de opdrachtnemer in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf gehandeld, dan geldt de vorige zin slechts, indien dat gevaar de risico's welke de uitoefening van dat beroep of bedrijf naar zijn aard meebrengt, te buiten gaat. Geschiedt de uitvoering van de opdracht anderszins tegen loon, dan is de eerste zin slechts van toepassing, indien bij de vaststelling van het loon met het gevaar geen rekening is gehouden.

Artikel 7:407 (hoofdelijke verbondenheid)

1. Indien twee of meer personen tezamen een opdracht hebben gegeven, zijn zij hoofdelijk tegenover de opdrachtnemer verbonden.
2. Indien twee of meer personen tezamen een opdracht hebben ontvangen, is ieder van hen voor het geheel aansprakelijk ter zake van een tekortkoming in de nakoming, tenzij de tekortkoming niet aan hem kan worden toegerekend.

Artikel 7:408 (opzegging)

1. De opdrachtgever kan te allen tijde de overeenkomst opzeggen.
2. De opdrachtnemer die de overeenkomst is aangegaan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, kan, behoudens gewichtige redenen, de overeenkomst slechts opzeggen, indien zij voor onbepaalde duur geldt en niet door volbrenging eindigt.
3. Een natuurlijk persoon die een opdracht heeft verstrekt anders dan in de uitoefening van een beroep of bedrijf, is, onverminderd artikel 406, ter zake van een opzegging geen schadevergoeding verschuldigd.

Artikel 7:409 (overlijden opdrachtnemer)

1. Indien de opdracht met het oog op een bepaalde persoon is verleend, eindigt zij door zijn dood.
2. Alsdan zijn diens erfgenamen, indien zij kennis dragen van de erfopvolging en van de opdracht, verplicht al datgene te doen wat de omstandigheden in het belang van de wederpartij eisen. Een overeenkomstige verplichting rust op degenen in wier dienst of met wie de opdrachtnemer een beroep of bedrijf uitoefende.

Artikel 7:410 (overlijden opdrachtgever)

1. De dood van de opdrachtgever doet de opdracht slechts eindigen, indien dit uit de overeenkomst voortvloeit, en dan eerst vanaf het tijdstip waarop de opdrachtnemer de dood heeft gekend.
2. Eindigt de opdracht door de dood van de opdrachtgever, dan is de opdrachtnemer niettemin verplicht al datgene te doen wat de omstandigheden in het belang van de wederpartij eisen.

Artikel 7:411 (voortijdige beëindiging overeenkomst)

1. Indien de overeenkomst eindigt voordat de opdracht is volbracht of de tijd waarvoor zij is verleend, is verstreken, en de verschuldigdheid van loon afhankelijk is van de volbrenging of van het verstrijken van die tijd, heeft de opdrachtnemer recht op een

naar redelijkheid vast te stellen deel van het loon. Bij de bepaling hiervan wordt onder meer rekening gehouden met de reeds door de opdrachtnemer verrichte werkzaamheden, het voordeel dat de opdrachtgever daarvan heeft, en de grond waarop de overeenkomst is geëindigd.

2. In het in lid 1 bedoelde geval heeft de opdrachtnemer slechts recht op het volle loon, indien het einde van de overeenkomst aan de opdrachtgever is toe te rekenen en de betaling van het volle loon, gelet op alle omstandigheden van het geval, redelijk is. Op het bedrag van het loon worden de besparingen die voor de opdrachtnemer uit de voortijdige beëindiging voortvloeien, in mindering gebracht.

Artikel 7:412 (rechtsvordering)

Een rechtsvordering tegen de opdrachtnemer tot afgifte van de stukken die hij ter zake van de opdracht onder zich heeft gekregen, verjaart door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag, volgende op die waarop zijn bemoeiingen zijn geëindigd.

Artikel 7:413 (dwingend recht)

1. Van artikel 408 lid 3 kan niet worden afgeweken.
2. Van de artikelen 408 lid 1 en 411 kan niet worden afgeweken ten nadele van een opdrachtgever als bedoeld in artikel 408 lid 3.
3. Van artikel 412 kan slechts op dezelfde voet worden afgeweken als van de regels in zake de verjaring van rechtsvorderingen die in titel 11 van Boek 3 zijn opgenomen.

1.4 Algemene voorwaarden

Wanneer het gaat om de rechten en verplichtingen van de adviseur, nemen de algemene voorwaarden die de rechtsverhouding tussen opdrachtgever en architect regelen een centrale plaats in. Deze worden met enige regelmaat aangepast. In deze serie is de DNR 2011 (2005), herzien in 2013, het uitgangspunt.³ Bepalingen uit de SR 1997 en de RVOI 2001 zijn ook nog opgenomen alsmede de daarop verschenen rechtspraak. Hoewel het belang van die voorwaarden al jaren afneemt, zijn zij voor de rechtspraak op de DNR 2011 (2005) wel nog van belang, omdat een deel van de bepalingen in de DNR 2011 (2005) geënt is op bepalingen in deze algemene voorwaarden en omdat er nog steeds overeenkomsten onder vigeur van die algemene voorwaarden tot stand komen dan wel nog doorlopen. De rechtspraak op nog oudere algemene voorwaarden is nog maar sporadisch opgenomen.

Omdat de positie van de adviseur betrokken bij een bouwproject mede bepaald kan worden door het feit dat de opdrachtgever met de aannemer een overeenkomst onder vigeur van de UAV 2012 (1989) is aangegaan, is par. 3 van de UAV 2012 (1989) hieronder ook opgenomen.

1.4.1 DNR 2011 (2005)

In 2005 zijn door de brancheorganisaties BNA en de toenmalige Organisatie van advies- en ingenieursbureaus ONRI (thans geheten: NLingenieurs) nieuwe voorwaarden

3. Hoewel de volledige titel is, zoals in de tekst weergegeven, wordt in deze Serie steeds gesproken van DNR 2011 (2005).

opgesteld, die gebruikt kunnen worden door architecten, ingenieurs en adviseurs, de DNR 2005, voluit: De Nieuwe Regeling 2005, Rechtsverhouding opdrachtgever-architect, ingenieur en adviseur DNR 2005. In 2011 zijn deze algemene voorwaarden herzien en heten thans DNR 2011. In 2013 vond een kleine aanpassing plaats aan art. 56.⁴ Een poging om te komen tot een ingrijpende aanpassing van de regeling strandde in 2023.⁵ Naar verluidt, wordt ten tijde van het naar de drukker gaan van dit boek, binnen de BNA en NIngenieurs opnieuw nagedacht over een aanpassing van de regeling.

De uitgave van de DNR 2011 (2005) bestaat uit drie delen: de algemene voorwaarden, een toelichting daarop en de Model Basisopdracht.

De regeling is tot stand gekomen met behulp van een werkgroep waarin vertegenwoordigers zaten van BNA en NIngenieurs, bijgestaan door onafhankelijke auteurs. Gedurende de ontwikkeling van de regeling zijn de leden van beide organisaties alsmede vertegenwoordigers van opdrachtgevers geconsulteerd. De DNR 2005 is besproken in *Bouwrecht* 2005, p. 873 e.v. en p. 976 e.v. Voor een uitgebreide bespreking van deze regeling zie DNR Toegelicht van de hand van A.M. Ubink en S. van Gulijk uit 2022.⁶

1.4.2 De SR 1997

Op 1 januari 1997 zijn in werking getreden de SR 1997. In *BladNA* van december 1996, p. 3, wordt aangegeven waarom tot een ingrijpende herziening is overgegaan. Ik wijs met name op de behoefte gevoeld onder leden van de BNA aan verduidelijking van de standaardwerkzaamheden en aan de verwerking van de kosten die zijn gemoeid met extra werkzaamheden voortvloeiend uit nieuwe regelgeving. Blijkens het genoemde artikel is er overleg geweest met vertegenwoordigers van opdrachtgevende ministeries, koepels van woningcorporaties, de VNG en de NEPROM. In het februarinummer (1997) van *BladNA*, p. 3, wordt medegedeeld dat formeel overleg met opdrachtgevers gestart is. *BladNA* meldde in het novembernummer van 1997 dat de Rijksgebouwendienst, NWR en NCIV de SR 1997 als uitgangspunt voor opdrachten aan architecten hebben geaccepteerd. In het aprilnummer van 1998 wordt melding gemaakt van de acceptatie van deze voorwaarden door het College voor Ziekenhuisvoorzieningen.⁷

1.4.3 De RVOI 2001

De andere set van algemene voorwaarden van belang voor het ontstaan van de DNR 2011 (2005) is de RVOI 2001. De tekst van deze algemene voorwaarden alsmede de daarop gevormde rechtspraak worden eveneens weergegeven voor zover nog relevant.

4. Zie het volgende document (laatstelijk geraadpleegd op 1 juli 2024): www.nlingenieurs.nl/assets/800a196db6/Wijzigingsdocument-Herziening-DNR-20111.pdf.2024.

5. Zie het persbericht van UPDATE over 'De verNieuwde Regeling (DNR)' www.nlingenieurs.nl/nieuws/update-over-de-vernieuwde-regeling-dnr/, laatstelijk geraadpleegd op 1 juli 2024; zie ook het artikel van A.M. Ubink, 'Tijd voor herziening van de DNR 2011', TBR 2024/41.

6. Uitgegeven door het Instituut voor Bouwrecht, 's-Gravenhage, 2022.

7. Zie voor de verdere voorgeschiedenis nummer 423 in Deel 7 (oude opzet).